

V xã Đ i S n, huy n Duy Tiên (Hà Nam), không kh i ng ngàng tr c s đ i thay c a ng i dân n i đây, ngoài vi c c y hái hai v , ng i dân Đ i S n còn duy trì và phát tri n ngh truy n th ng làm trò ng làng Đ i Tam, đây là ngh ph nh ng mang l i ngu n thu nh p chính cho nhi u h s n xu t, làng quê đ c thay đ i t ng ngày cũng chính nh ngh ph này.

Ngh làm trò ng làng Đ i Tam xã Đ i S n có t bao gi , đ n nay v n ch a có câu tr l i chính xác. Theo các ngh nh n n i đây k r ng, có 2 anh em tên Nguy n Ti n Năng và Nguy n Ti n Đ t đã làm ra nh ng chi c trò ng chào đón vua Lê Hoàn đ n m nh đ t Đ i S n cày ru ng khai sinh ra n n nông nghi p lúa n c vào năm 987, đ c vua l y tên Trò ng s m đ t tên cho nh ng chi c trò ng này. Sau này, ng i dân làng Đ i Tam còn đ c lên kinh đô Thăng Long l p ngh làm trò ng ph c v cho vi c t l o tri u đình.

Thôn Đ i Tam hi n có 650 h g m 2.100 nhân kh u nh ng có t i g n 600 th làm trò ng lành ngh . Ngoài lao đ ng s n xu t ngay t i đ a ph ng, h còn t a đi m i n o đ ng c a đ t n c đ s n xu t, kinh doanh trò ng. N u nh tr c đây, m i công đ n s n xu t trò ng đ c th c hi n th công thì nay làng trò ng đã đ a vào s đ ng nhi u máy móc hi n đ i nh máy ti n, bào, c a... ph c v s n xu t, gi i phóng ph n nào s c lao đ ng c a con ng i. Nh vào ngh làm Trò ng mà nhi u h dân n i đây “ăn nên làm ra”. Bác Ph m Nh Khanh tu i đã ngo i ngũ tu n là ng i làm trò ng lâu năm làng Đ i Tam – tham gia làm chi c trò ng S m l n nh t Vi t Nam (đ ng kính 2,05m, cao 2,75m) k : “Lâu l m r i, t khi nhà n c cho khôi ph c l i các t p t c văn hóa thì c làng r lên làm trò ng, trò ng bán r t ch y, trò ng làng Đ i đ c bán kh p n c. Dân buôn trò ng đ đ n làng mua trò ng r i mang đi bán kh p n i, ng i mua ch y u là các

trò ng h c, đ i chèo và đình, chùa, mi u.v.v...”.

T i c s s n xu t trò ng c a gia đình anh Lê Ng c Hùng, 49 tu i, m t trong nh ng c s l n nh t c a làng có 10 th tr làm vi c t i đây. Anh Hùng cho bi t, m i năm c s s n xu t kho ng 2.000 chi c trò ng các lo i, s d ng h n 100m³ g mít và hàng nghìn t m da trâu đ ch tác trò ng, t nh ng chi c trò ng cóc c m b ng tay, đ n nh ng chi c trò ng ban, trò ng đ i còn đ c g i là trò ng s m. Chi c trò ng l n nh t c s t ng s n xu t có đ ng kính b m t lên t i 2,3m, cao 2,6m ph c v cho Đ i l cung nghinh ng c xá l i ph t t i chùa Bái Đính (Ninh Bình). B n thân anh Hùng là m t trong 4 ng i c a làng Đ i Tam đ c UBND t nh Hà Nam công nh n là th gi i, doanh thu c a gia đình bình quân g n 1 t đ ng/năm, c s s n xu t c a anh lúc cao đ m có t i 6 th làm vi c v i m c l ng t 1,5 đ n 3,5 tri u đ ng/ng i/tháng.

Cách đó không xa là c s s n xu t trò ng Ti n Th ng, c a gia đình ông Lê Ng c Tr i, 59 tu i, v i quy mô nh nh ng luôn nh n nh p khách hàng đ n xem m u mả và đ t hàng. C s này ch có ông Tr i và ba ng i con trai tham gia s n xu t nh ng v n đ m b o đ c s l ng cũng nh ch t l ng nh ng chi c trò ng mang th ng hi u Ti n Th ng, cho doanh thu 300 tri u đ ng/năm. Theo ông Tr i làm trò ng r t nhi u công phu, t vi c ch n nh ng cây g mít nhi u năm tu i, thân cây có vân đ u, đ c x ra thành nh ng khúc nh làm tang trò ng có b dày t 1,5 đ n 2cm tu vào đ ng kính trò ng. Theo m t công th c nh t đ nh, tang trò ng đ c ghép n i v i nhau v a khít thành hình tr tròn, da trâu sau khi đ c x lý k , ph i khô đ c c căng vào hai đ u làm m t trò ng, sau đó đ c đóng m ng đ nh v . Th ng thì m t th gi i có th làm đ c 4 chi c trò ng/ngày, m i chi c có đ ng kính 60 cm.

Trong xu th phát tri n th tr ng ngày càng r ng, thôn đã có 17 c s s n xu t tang trò ng và 15 c s ch bi n da trâu chuyên nghi p, cung ng nguyên li u cho h n 400 h s n xu t trò ng. Bên c nh nh ng s n ph m truy n th ng, nhi u ngh nhân và th gi i trong làng còn tìm tòi, nghiên c u ch tác ra các s n ph m trò ng cách đ i u mô ph ng trò ng đ ng Đông S n, trò ng rút giây hay nh đ gia đ ng: b n t m thu c b c, b n ngâm chân đ u đ c làm b ng g ...

Nh ng năm g n đây, nh m r ng th tr ng s n xu t kinh doanh, doanh thu c a thôn t ngh làm trò ng luôn đ t trung bình 15 đ n 17 t đ ng/năm, đóng góp t ng đ i l n vào ngân sách đ a ph ng. K nghi p và phát huy nh ng giá tr truy n th ng c a làng ngh , nh ng h i trò ng Đ i Tam r n vang đã đ c ngân lên t i nhi u l h i l n c a đ t n c nh : L h i 990 năm Thăng Long - Hà N i, Seagames 22 t ch c t i Vi t Nam và nhi u l h i l n khác. Năm 2004, UBND t nh Hà Nam công nh n trò ng Đ i Tam làng ngh truy n th ng./.

Thúy H ng

